

Galicia Encantada

ANIVERSARIO
2005 2025
Enciclopedia de Fantasia Popular de Galicia

Morte

CATEGORÍAS RELACIONADAS

Tapefobia

Hai uns días na xornada de literatura de tradición oral falamos de diferentes tipos de medo e un que se comentou foi o que se chama tapefobia, tapofobia ou tafofobia (de ‘taphos’, sepulcro), pánico que teñen algunhas persoas a seren enterradas con vida. Como en todo tipo de fobias, esta xerou moita literatura e moitas noticias, algunhas verdadeiras e outras falsas, describindo inventos e ocorrencias para evitar que tal cousa puidese chegar a suceder.

Circularon e circulan rumores describindo casos arrepiantes como atopar, un tempo despois do soterramento, cadáveres remexidos dentro do ataúde, rostros convulsionados, rascaduras no corpo e nas paredes interiores da caixa e outras evidencias de que o morto non estaba ben morto cando lle deron sepultura.

Disque os velorios —a palabra procede do latín “vigilare”— non se idearon para acompañar senón para vixiar en comunidade e durante un tempo se o morto o estaba ou non. Vese que a catalepsia, esa perda momentánea da mobilidade e sensibilidade do corpo, xa deu que falar e que pensar desde tempos recuados.

No século XIX fundouse no Reino Unido unha sociedade para a prevención de persoas enterradas vivas que facía moitas recomendacións para instalar remedios e alarmas dentro dos ataúdes que axudasen ao vivo,

aparentemente morto, en caso de espertar para avisar do seu estado. Un destes inventos, atribuído a George Bateson consistía en colocar unha campá de ferro na tapa do cadaleito e conectala cunha corda á man do morto de maneira que, de moverse, accionase o badalo e avisase da súa lúgubre situación. A Bateson, que se fixo rico co invento, non lle foi de aplicación o seu remedio que, por certo, pode ser a orixe da expresión: Salvado pola campá! Bateson entoleceu e inmoulouse ao bonzo en 1886.

Ao duque de Vellington falecido en 1858 tiverono dous meses en observación ata que se decidiu que estaba efectivamente morto e se podía enterrar. G. Washington, primeiro presidente dos USA, pediu que deixasen pasar 78 horas desde o hipotético falecemento ata a inhumación. H. C. Andersen pediu que lle abrisen as veas antes de enterralo e sempre que viaxaba poñía a carón do corpo unha nota que dicía: Non estou morto; só estou durmido!

Outros pediron por vía testamentaria que os decapitasen antes de levalos á fosa e o médico Timothy Clark Smith, de Vermont (USA), falecido en 1893 ideou un sofisticado sistema de reacción en caso de que tal cousa sucedese. Comunicou o leito onde depositarían o seu cadáver co exterior cunha cheminea rematada nun cristal translúcido de maneira que se berraba o tubo amplificase a voz, e se espertaba, puidese saber se era de día ou de noite.

E. Allan Poe fíxose eco da preocupación social sobre o asunto e escribiu en 1844 un relato aterrecedor titulado “O enterro prematuro”. O narrador, despois de facerse eco de varios casos supostamente reais, describe con profusión de detalles o estado cataléptico que padece. Consciente do risco que corre de que o enterren vivo, fai unha serie de obras e instala artefactos preventivos no panteón familiar. Todo tería que funcionar á perfección en caso de precisalo pero...

El Progreso, 15 de novembro de 2021